

digeri, ac lienem uentriculo pertinaciter colligari comperies, quo² duas nuper commemora-
tas à uenis lienem accedentibus propagari scripsimus. Atque hîc sedulo obseruandum uenit,
huiusmodi uenas ab eis quæ lienem accedunt in uentriculum digestas, neque distributionis
forma, neque colore, neq; implantationis specie, quicquam ab alijs in uentriculum excurrenti-
bus uenis differre. Dexter uenæ truncus (quem in intestina potissimum diffundi narrabam)
quæ primùm mesenterio à dorso nascenti committitur, in³ tres præcipuos diffunditur ramos:
qui in alias denudò innumeras uenarum soboles diuicari, inter duas mesenterij membranas
producantur, atque inferiorem posteriorem uel intestinorum partem quæ mesenterio alliga-
tur, & quam dissectionum professoribus cauam uo cælibuit, amplectentes, in ieiunum, ileum,
cæcum & dextram coli sedem, quæ id dextro reni & iecori adiacet, finiuntur. Quot uero ab his
diffundantur soboles, quum prorsus sint innumerae, dictu est arduum: dein nō omnibus ean-
dem distributionis exhibent seriem, quamuis (uti diximus) ad intestina illæ propagines excur-
rant. A tercio dextri portæ truncus ramo, qui in sinistram partem medij mesenterij potissimum
diffunditur, insignis uena in⁴ sinistram mesenterium, quod colon à liene ad rectum usque in
testinum dorso alligat, porrigitur, atq; nunc dictis uenis in intestina diffusis similiter, in plures
deriuata furculos, eam coli regionem, quæ à uentriculi sinistra sede ad rectum usque intestinum
pertinet, adit. Inter omnes sinistri mesenterij uenæ ramos, unus insigni magnitudine inter
duas sui mesenterij membranas (quæadmodū cæteri omnes rami) intertextus, secundū coli
finē deorsum sub recto intestino prorepat, multas uenulas ex superiori anteriori uel ipsius sede
ad eam intestini partem, quæ porrigitur, depromens. Præsens ramus quum ad rectū intestini
extremum usque contendit, non amplius rectā sub intestino deducitur, sed in⁵ plures utcumq;
exiles diffusus ramulos, finem recti intestini orbiculatim amplectitur. Porro & si frequentissi-
mæ sint trium nunc dictorum dextri portæ truncus ramorum soboles, tamen plures numero-
sioresq; in gracilia, quàm crassiora intestina distribui, cuius ex dissectione obuium est. Quo
enim intestina uentriculi fundo sunt magis continua, eo pluribus uenarum implicantur furcu-
lis, quoniam ex illis plus succi quàm ex sedi uiciniorebus sit exegendum. Quemadmodum uero
nōnullis prius enarratis uenæ portæ ramis⁶ corpora quædam glandulosa atq; ad amulum quo-
dammodo carnea attendi circundatq; dicebam, sic etiam ramorum per mesenterium ad inte-
stina diffusorum sectionibus, glandulæ quædam interiacent, proportionem in magnitudine
cum distributis propaginibus seruantes. In grandioribus enim propaginū diductibus (quem-
admodum ubi dextera portæ truncus in tres primos ipsius ramos finditur) magnæ reponitur
glandulæ, in subsequenibus uero horum ramorū diuicationibus graciliores minoresq;. Hu-
iusmodi quoq; glandulæ, capillorū modo prætenues uenulas, à uenis quas interiacent mutuan-
tur. In has igitur propagines portæ uenæ digeritur, quæ omnes aut ad nutritionem, aut excre-
mentalicuius expurgationem, aut in uentriculo excoctū cibi in iecoris portas deductionem,
propagata censentur. quippe⁷ quas bilis uesiculæ oblatas dixi, alimentū illi subministraturæ
ad eam excurrunt. Pari modo⁸ propagines numerosa sobole in omentum diffusæ duntaxat
ut illud enutrient, multoq; adipe imbuant, à portæ uenæ deriuantur. Propagines lienem pene-
tes rerum Conditor fecisse conijcitur, ut simul lien alimentum deferant, atq; ex iecore feculen-
tum sanguinem seu melancholicum succum in ipsum expurgēt. Quum enim crassius sangui-
ficationis recrementum his propaginibus in lienem uehatur, & quum hæc illud lienis porrigan-
t, simul quoq; necessariū lienis nutrimentū offerūt. siquidem, ut in quinto libro, nō sine religione
tamen quadam, scripturus sum, lien atrum illud sanguificationis recrementum in sui nutritio-
nem conficit, & lien per⁹ uenas ab illis quæ lienis inseruntur in uentriculum profusas, quod ipsi
ex feculentiori sanguine reliquum est, neq; sibi concoquere ac adaptare ualet, in uentriculum
eructat. uerū id nō (ut dissectionum professores male arbitrantur) in superius uentriculi orifi-
cium diffundens, sed ad fundū præcipue, quod¹⁰ maior uenæ à uenis lienem aduentibus exorta,
in uentriculū pertinet. Surculi capillorū modò tenues ad glandia in hoc à rerū Opifice dedu-
cuntur, ut illa à portæ ramis alimentū colligāt. Cæterū¹¹ reliquæ omnes portæ propagines
in uentriculū & intestina digestæ, duplici nomine extruuntur, partim ut illis nutrimentū submi-
nistrent, partim ut suis finibus & osculis in uentriculum & intestina hiantibus cōfectum à uen-
triculo cibū ex ipso ac intestinis exugant, atq; ad iecur tanquam cōcoctionis officinā toti huma-
no corpori cōmunem transferant. Ingressus autem & ascensus in hanc regionē, ex multis, quæ
nunc narrauimus, strictis itineribus unus præparatur, ipsæ nimirū portæ uenæ¹² caudex, quem
ueterum quispiā Naturæ operū peritus ante Hippocratem¹³ nuncupauit, à quo in hunc
usq; diem portæ uenæ nomen ad nos manauit, ipsaq; (ut & Galenus testatur) à nōnullis porta
iecoris, ab alijs ianatrix appellatur. uerū nonnulli totā uenam hoc nomine donari nolunt, sed
partem

Dextri caudi-
cis portæ trun-
ci series.

Venæ portæ
distributionis
ratio.

Portæ nomi-
na.

L. 6 de Pla-
cis.

partem ipsius duntaxat, quæ primū à iecoris substantia cernitur libera. Dicitur & caudicis
nomine¹⁴ uenæ, quod etiā nomen Galenus interdū cauæ uenæ¹⁵ quæ iecori est proxima, & præ-
terea magnæ arteriæ, quæ è corde pronascit, tribuisse uidet. Dein portæ uenæ ab alijs etiā iecoris
manus nuncupat, quod iecur ea ad elaboratū in uentriculo cibi attractionē tanq; manu utatur.
Sunt quæ lactea appellat, quod hæc ab intestinis iecori deferunt, lacteus sit. Porro uenā
portæ, succū eū quæ è uentriculo, præcipue autē ex intestinis ad se allicit, atq; in iecur deferit, ieco-
ris modo in ipso deductu concoquere, ac eidem præparare, & in rudem sanguinem mutare
hæc facile concessero: quantum uis grauitate id in quarto de Usu partiū libro Galenus asserat.
Nullam enim sanguificationis uim mēbraneo & coriaco uenæ corpori assignare possum: &
si quæ esset, illa profectō album pararet sanguinē, non secus quàm à uentriculo emutata, lacteū
colorem referunt, uti & uentriculi substantiā albam. non autem iecoris modò concreti sangui-
nis instar rubram esse liquidd cernimus. Atque hoc Galeni placitum non semel ab ipso repeti-
tum aliū refellerem, nisi Galenus ipse sexto de Dogmatibus Hippocratis & Platonis eam mu-
tasset sententiam, suppositus, quo acutus Aristotelem oppugnaret, oblitus. Ramum portæ, quæ
sub recto intestino decliuem ac mesenterio suffultum porrigit scripsimus, nonnunquam ad hæ-
c uenæ sanguinis per ani uenulas, sanguine interdum manantes, expurgationem plurimum
conducere arbitror. Quandoquidem dum aut ob lienis obstructionem, aut aliud quodcumq;
ipsius uitium, feculentus sanguis non uniuersus, uel nullus planē in lienem absumitur, uel lien
eundem ad uentriculum eructare nequit, huius rami beneficio certis quibusdam interuallis, uti
mulierum menstruæ purgationes solent, per anum excerni credo. Rarius enim ex uniuerso
corpore hæmorrhoidum uitio laborantibus ad uenæ cauæ ramulos in sedem pertinentes, lu-
tosum eiusmodi sanguinem regurgitare uerisimile nobis uidetur, dum ueram uenæ portæ di-
tributionem perspectam habemus. Quippe ex hac coniecturari est promptissimum, quæ is san-
guis à liene non attractus, aut ob meatuum obturationem non admissus, unde fluebat rursus
regurgitet, atque sua grauitate per ramum ad intestinum rectum pertinentē deorsum pro cum-
bat, ibi quæ tantisper referuatur colligatur quæ, donec nimium turgentes uenæ osculis referatis
per anum manare illum sinant. Huic meæ sententiæ magnum robur adiecit is quem hoc san-
guinis defluxu per interualla laborantem resecuimus. Huic enim minor, sed durior lien fuit, &
uenæ sub recto intestino excurrentes, pollicis quasi crassitiem superauit, eoq; modo sanguine tur-
gebat, quo iam parturitum animalium uenas uterum amplexantes, insigniter amplas disten-
tasq; cernimus. Verū hæc paulo latius à nobis relata sunt in epistola, qua dextrā axillarem in
lateralī morbo (si modò dextram aut sinistram feces, quicquam interfit) aperiendam docui, ac
proinde nunc ad uenæ cauæ seriem est accedendum: nam portæ uenam secandi modum ad fi-
nem Quinti libri reijciendum duxi, in quo omnium nutritionis generationis quæ organorum
administrationem unā persequar.

CHARACTERVM TOTIVS VENAE CAVAE

DELINEATIONIS, QVAM SVBSEQVENS

pagina proponit, Index.

FIGURÆ, quam in proxima reponemus pagina, quatuor Capitibus seriatim sub-
sequentibus communis est, proportionēq; illi correspondet, quæ integram arteriæ magnæ seriem
ante duodecimum huius libri Caput, ac dein dorsalis medullæ neruorum distributionem ante un-
decimum quarti libri Caput exhibebo. quæ in ea uirilis corporis magnitudine (quemadmodum
hæc uenæ cauæ figura, & musculorum & ossium simul compactorum tabulæ) depinguntur,
quam huic papyro (quæ regalis uulgō dicitur) accommodam fore putauit. Verū si cuiuspiam po-
stea usum fuerit, eiusmodi nudas uenarum, arteriarum, & neruorum icones aut ex proportionē,
ut clariore reddantur, augere (uti in mea Epitome factum cernis) aut propter chartæ angu-
stiam, seu potius ob typographorum sordes & auaritiā imminuere, id unum moneo & rogo
pariter, ne quis has figuras circumscribens, aliam hominis imaginē illis adijciat: quemadmodum
plagiarij quidā profectō, ex quibus hanc uenarum seriem sedula dissectione collegissem dignissi-
mi, in meis Anatomicis tabulis Argentinæ impressis tentarunt. Hæc enim circumscriptio,
et simul rationibus negotiū uitiet, ob id tamen etiā respuenda est, ne omnes uenæ hac expressæ
figura in una tantum corporis superficie digerant, ac anteriori tantū parti peculiare esse uidean-
tur: potissimum quum nemo tam rerum ignarus in his Naturæ mysterijs operam nauet, qui in
h 4 hæc

Portæ uenæ
sanguinem nō
conficere.

K. 10

Melancholi-
cum succū per
portæ ramos
purgari.